

Aardbeving

Schokkende of trillende beweging van een gedeelte der aardkorst, door de werking van onderaardse krachten; in de Zaanstreek nauwelijks geregistreerd. Enkele wél waargenomen bevingen zijn hier vermeld. Toen St. Willebrordus in Rome verbleef in het jaar 695 werd gemeld dat in de lage landen niet alleen hevige stormen woedden, maar ook een aardbeving was gevoeld.

De volgende vermelding is bijna 900 jaar later gedateerd. Tussentijds zullen bevingen hebben plaatsgehad, maar daarvan zijn geen geschreven bronnen bekend: op 6 april 1580 brachten enkele aardschokken grote onrust. Vervolgens werd op 14 april 1640 een aardbeving waargenomen die langer dan een minuut aanhield en meer schrik dan schade veroorzaakte. "Kassen en kooijen schudde van hunne steden en beroerende dingen maakte groote geluid" schreef Jacob Honig Jansz. Jr.

Op 18 september 1692 had een naar Nederlandse begrippen hevige aardbeving plaats, die in het hele land gevoeld werd. Gijsbert Janszoon Meijn uit Zaandam, maakte hiervan de aantekening:

'Na d'middag omstreecks de klok van half drie uren hier aan mijn cantoor sittende, voelde eenige beweginge aen huys: ja soo dat de binne deure open en toe gingen en onse klock bleef stilstaen, sulcke beweginge hebbe nooyt gevoelt, daervan seer ontstelt was, niet wetende ofte Godt een einde des werelds wilde maeken.'

De hier genoemde aardbeving gaf de Lutherse predikant G.H. Petri aanleiding tot een rijmgedicht met de titel 'Onderaardse Storm-klok, door de Almachtige en alleen Wonderdoende hand Gods, in een onverwachte en verschrikkelijke Aardbeving op Zaandam (...) geluid enz.'

Op 1 november 1755 werd in heel Noord-Holland een waterberoering waargenomen. Uit Krommenie werd gemeld dat de Nauernasche Vaart wel drie voeten op en neer ging zonder golven. Het scheprad van een watermolen raakte in beweging zodat de molen ging draaien. Een andere bron zegt: 'Het water stroomde als een zondvloed met hol en ontzettend lawaai naar binnen en steeg zeven voet binnen 1 uur.' Ook zijn er vermeldingen dat het water 'zo dik als modder' was, en afschuwelijk stonk. De barometer daalde in een oogwenk met twee duim. Op de dag van deze 'waterberoering' werd Lissabon door een aardbeving verwoest.

Enkele maanden later, op 18 februari 1756, werd opnieuw een aardbeving gevoeld, 'Men zag schop en tang en blaaspijp bij de haard bewegen en voelde een lichte deining' te Krommenie.

Op 17 maart 1883 vond even na vijf uur 's morgens een korte aardbeving plaats. 'Mijne moeder Aagje, die wakker te bed lag, voelde het bed als 't ware onder zich wegvallen' aldus het dagboek van Lambertus van Calcar te Koog.

In 1932 werden in heel Nederland aardschokken geregistreerd. 'In den nacht van zondag 20 op maandag 21 november tegen 12 uur werden in ons land aardschokken waargenomen, waarvan volgens latere, deskundige berichten, de haard lag in het Zuidoosten van Noord Brabant, en die ook gevoeld werden in het Rijndal en in een gedeelte van België. Ook hier in de Zaanstreek waren mensen naar buiten gegaan om te zien wat er de oorzaak van was dat hun huizen kraakten' volgens het dagboek van Pieter Boorsma, te Koog. Sommige dagbladen brachten deze aardschokken in verband met de drooglegging van de Wieringenmeer. Het zal duidelijk zijn dat hevige aardbevingen, met ernstige gevolgen, in onze historie niet zijn voorgekomen.

Na 1932 werden landelijk twee waarnemingen van noemenswaardige aardbevingen geconstateerd op [13 april 1992](#) en [22 juli 2002](#).

D. Kerssens

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=aardbeving>

Last update: **2020/09/07 12:07**